

вия вид идентификация, постигната при абсорбирането на социалността и в „чирачеството“ (подготовка за работа), основаващо се на конкуренцията със и между неговите връстници“ (Ериксън 1996: 205) Тези нови отъждествявания карат индивида да прави избори и да взема решения. На границата на този преход според Ериксън стои един т.нар. „психосоциален мораториум“ – период, в който младият индивид търси своето място в света и това е период на повторно изясняване на идентификациите. Според него те не могат по пътя на прибавянето да доведат до изграждането на една цялостна личност. Той разграничава два основни типа идентификация – болестни и желателни, като вторият тип „са склонни тихо да бъдат субординирани в нов, уникален Гещалт, който е нещо повече от сбора на своите части“ (Ериксън 1996: 208) Той е убеден, че „формирането на идентичността започва там, където свършва ползата от идентификацията“ (Ериксън 1996: 209) Това е едно от ключовите различия на неговата теория с тази на Фройд, в която идентификацията, като част от Свръх-аза, съпътства човека в целия му съзнателен живот. Ериксън смята, че началните отъждествявания, каквото е това с родителската фигура, не се запазват, а се изменят и „окончателната идентичност следователно, както е фиксирана в края на пубертета, е надстройка на всяка отделна идентификация с хора в миналото: тя включва всички значими идентификации, но ги и променя, за да сътвори от тях уникално и достатъчно кохерентно цяло.“ (Ериксън 1996: 212) В този смисъл изглежда, че той не отрича твърденията на Фройд, просто добавя към тях още един допълнителен елемент – този на взаимното влияние на отделните идентификации.

От представените тези става ясно, че идентификацията представлява насочен процес на отъждествяване на личността с външноположени спрямо нея фактори или индивиди. Тя може да функционира като уподобяване или оразличаване спрямо определени качества и модели на поведение. До голяма степен тя е несъзнателен стре-

меж, който се появява както в най-ранна възраст, така и в зрелия живот на Аза. Отъждествяването е провокирано от социалните роли, средата, обекта на любовта и властовите фигури. Степента в която тези фактори биват асимилирани от личността се отнася към съхраняването ѝ като индивидуалност.

Основните различия между изложените теории са изразени в обособяването на конкретните фази на идентификацията, както и в оценката на авторите за положителната или съответно негативна роля на процеси. Трудно може да бъде търсено съгласуване между теориите относно тези въпроси, но по отношение на самите проявления на отъждествяването в живота на индивида, такова не е необходимо. Като общи характеристики, които са дадени от всички посочени автори, могат да бъдат посочени: социалните предпоставки за реализирането на идентификацията, нейната функция като изменение на някакво първоначално състояние (независимо колко рано е то) и насочеността на процеса. Така извеждането на определение за идентификацията, съгласувано с различията в отделните школи, би могло да съдържа само тези елементи.

ЛИТЕРАТУРА

1. **Фройд, З.** (1991). Въведение в психоанализата, прев. от немски – Маргарита Дилова, София: Наука и изкуство.
2. **Фройд, З.** (1992а). Разцепване на Аза в процеса на защита, *Отвъд принципа на удоволствието*, прев. от немски – Маргарита Дилова, София: Наука и изкуство.
3. **Фройд, З.** (1992б). Аз и то, *Отвъд принципа на удоволствието*, прев. от немски Маргарита Дилова, София: Наука и изкуство.
4. **Фройд, З.** (1994). Психология на масите и анализ на Аза, *Тайната на живота*, София: Евразия.
5. **Юнг, К. Г.** (1993а). Връзките между Аза и несъзнаваното, *Избрано, книга 1*, прев. Марина Бояджиева, Плевен: Евразия-Аб.
6. **Юнг, К. Г.** (1993б). Психологически типове, *Избрано, книга 2*, прев. Марина Бояджиева, Плевен: Евразия-Абага.

7. **Клайн, М.** (2005). Любав, завист, благодарност, прев. от англ. Александра Багашева, София: ИК ЛИК.
  8. **Фром, Е.** (1992) Бягство от свободата, прев. Владимир Ганев, София: Изд. „Христо Ботев“.
  9. **Ериксън, Е.** (1996). Идентичност, младост и криза, прев. Людмила Андреева, София: Наука и изкуство.
  10. **Lacan, Jaques**, „Remarks on Daniel Lagache’s Presentation: „Psychoanalysis and Personality Structure“, *Écrits*, New York, London: W. W. Norton & Company, translated by Bruce Fink.
- REFERENCES
1. **Freud, S.** (1991). Vavedenie v psihoanalizata, прев. от немски – Margarita Dilova, Sofia: Nauka i izkustvo [Introduction to Psychoanalysis], transl. Margarita Dilova, Sofia: Science and Art. (in Bulgarian).
  2. **Freud, S.** (1992a). Razcepvane na Aza v procesa na zashtita, *Otvud principa na udovolstviето*, прев. от немски – Margarita Dilova. [The Splitting of the Ego in the Process of Defence, *Beyond the Pleasure Principle*] Sofia: Nauka i izkustvo. (in Bulgaria)
  3. **Freud, S.** (1992b). Az i to, *Otvud principa na udovolstviето*, прев. от немски – Margarita Dilova. [The Ego and the Id, *Beyond the Pleasure Principle*, transl. Margarita Dilova]. Sofia: Science and Art, (in Bulgarian).
  4. **Freud, S.** (1994). Psihologiq na masite i analiz na Aza, *Tainata na jivota*. [Group Psychology and the Analysis of the Ego, *The Secret of Life*] Sofia, Sofia: Evrasia. (in Bulgarian).
  5. **Jung, C.** (1993a). Vruzkite mejdu Aza i nesuznavanoto, *Izbrano, kniga 1*, прев. Marina Boqdjieva. [The Relations between the Ego and the Unconscious, *Selected, book 1*, transl. Marina Boqdjieva] Pleven: Evraziq-Abagar. (in Bulgarian).
  6. **Jung, C.** (1993b). Psihologicheski tipove, *Izbrano, kniga 2*, прев. Marina Boqdjieva. [Psychological Types, *Selected, book 2*, transl. Marina Boqdjieva] Pleven: Evraziq-Abagar. (in Bulgarian).
  7. **Klein, M.** (2005). Lubov, zavist, blagodarnost. прев. Aleksandra Bagasheva. [Love, Guilt and Thankfulness, transl. Aleksandra Bagasheva] Sofia: LIK. (in Bulgarian).
  8. **Fromm, E.** (1992). Byagstvo ot svobodata, прев. Vladimir Ganev. [Escape from Freedom, transl. Vladimir Ganev] Sofia: Hristo Botev. (in Bulgarian).
  9. **Erikson, E.** (1996). Identichnost, mladost i kriza, прев. Ludmila Andreeva. [Identity, Youth and Crisis, transl. Ludmila Andreeva] Sofia: Nauka i izkustvo. (in Bulgarian).
  10. **Lacan, Jaques**, „Remarks on Daniel Lagache’s Presentation: „Psychoanalysis and Personality Structure“, *Écrits*, New York, London: W.W.Norton & Company, translated by Bruce Fink.